

willem
van oranje
scholen
groep

Protocol Medisch handelen en medicijnverstrekking

Let op:

CvB heeft aangegeven geen medische handelingen en medicijnverstrekking uit te laten voeren door personeel tenzij... (noodsituatie en allergie).

Datum : 4 september 2018
Herzien : 29/11/2018
Status : Definitief
CvB : 30/10/2018
KD-PO : 15/01/2019
KD-VO : 14/01/2019
PMR : 31/03/2019
MR : 10/04/2019
GMR : 10/04/2019
RvT : -
Door : PO-raad, VO-raad, Steunpunt Passend Onderwijs, GGD West Brabant
Agnes Kurpershoek, Kwaliteit & Beleid

willem
van oranje
scholen
groep

Inhoud

Inleiding.....	3
1. Wat is: Medisch handelen, voorbehouden handelen en medicijnverstrekking?.....	4
1.1 Medisch handelen.....	4
2. Situaties.....	5
2.1 Een leerling wordt ziek op school.....	5
2.1.1 Te volgen procedure.....	5
2.2 Verstrekken van medicijnen op verzoek.....	6
2.2.1 Het opbergen van medicijnen op school.....	7
2.3 Verrichten van –voorbehouden- medische handelingen.....	8
3. Toestemming.....	9
3.1 Toestemming tot 12 jaar.....	9
3.2 Toestemming 12-16 jaar.....	9
3.3 Toestemming vanaf 16 jaar.....	9
3.4 Toestemming College van Bestuur.....	9
3.5 Toestemming personeelsleden van de school.....	10
4. Wettelijke regels en aansprakelijkheid.....	11
4.1 Wettelijke regels.....	11
4.2 Aansprakelijkheid.....	11
Bijlage I – Toestemmingsformulier ziek worden op school.....	12
Bijlage II – Toestemmingsformulier medicijnverstrekking.....	14
Bijlage III – Medicijninstructie.....	16
Bijlage IV – Lijst voorbehouden en risicovolle medische handelingen in het onderwijs.....	17
Bijlage V – – Afspraken medische handelingen.....	19
Bijlage VI – Handelen bij calamiteiten.....	22

Inleiding

Leerkrachten en ondersteunend personeel op school worden regelmatig geconfronteerd met leerlingen die klagen over pijn die meestal met eenvoudige middelen te verhelpen is, zoals hoofdpijn, buikpijn, oorpijn of pijn door een insectenbeet.

Daarnaast krijgen leerkrachten en ondersteunend personeel soms het verzoek van ouders of verzorgers om de leerling door de arts voorgeschreven medicatie toe te dienen.

En een enkele keer wordt werkelijk medisch handelen van schoolpersoneel gevraagd als het bijvoorbeeld gaat om het toedienen van een injectie, het prikken van bloedsuiker, etc.

Het uitvoeren van medische handelingen op school brengt risico's met zich mee, ook op juridisch gebied. Personeelsleden en schoolleiding moeten zich realiseren dat zij voor foute handelingen of vergissingen aansprakelijk gesteld kunnen worden.

Het College van Bestuur van de Willem van Oranje Scholengroep heeft als uitgangspunt dat er geen medicijnen worden verstrekt aan leerlingen en dat er geen medische handelingen worden verricht door medewerkers.

Dit protocol is bedoeld als leidraad voor het College van Bestuur, directie en medewerkers op scholen maar ook om ouders/verzorgers en/of leerlingen duidelijkheid te geven. Het protocol voorziet in richtlijnen waarbij voor alle betrokken partijen de beste voorwaarden worden georganiseerd, maar in de praktijk zal bij spoedgevallen altijd een afweging tussen protocollaire en pragmatische zaken moeten plaatsvinden.

In de bijlagen bij dit protocol zijn formats opgenomen voor toestemmingsformulieren. Scholen kunnen deze ter ondertekening voorleggen aan ouders/verzorgers en/of de leerling.

1. Wat is: Medisch handelen, voorbehouden handelen en medicijnverstrekking?

1.1 Medisch handelen

Een 'medische handeling' is een niet scherp afgebakend begrip. Hieronder worden in het algemeen verstaan alle verrichtingen, inclusief onderzoeken, verzorgen en het geven van raad, gericht op de (verbetering van de) gezondheidstoestand van een persoon. De Wet BIG (Wet op de Beroepen in de Individuele Gezondheidszorg) is hierop niet van toepassing.

Bijvoorbeeld het geven van medicijnen (paracetamol tegen hoofdpijn, het behandelen van een insectenbeet of medicatie bij een epileptische aanval) wordt gezien als een medische handeling.

1.2 Voorbehouden handelen

De 'voorbehouden medische handelingen' zijn wel scherp afgebakend. Deze zijn beschreven in de Wet BIG. Voorbehouden handelingen zijn medische handelingen die onaanvaardbare risico's voor de gezondheid van een patiënt met zich meebrengen als ze door een ondeskundige worden uitgevoerd.

Deze handelingen worden niet door schoolpersoneel verricht maar door medisch bevoegd personeel. Zij kunnen worden uitgevoerd door een wijk- of kinderverpleegkundige, een zorgverlener binnen de school die onder de wet BIG valt en in opdracht van een arts handelt of de ouders/verzorgers van de leerling of de leerling zelf.

1.3 Medicijnverstrekking

Medicijnverstrekking is onder te verdelen in incidentele medicijnverstrekking en structurele medicijnverstrekking.

Incidentele medicijnverstrekking

Het is mogelijk dat een leerling tijdens de schooluren last van pijn krijgt of bijvoorbeeld door een insect wordt gestoken.

In dat geval zal het toestemmingsformulier (bijlage I) worden geraadpleegd, worden de ouders/verzorgers geïnformeerd en gaat de leerling naar huis of wordt thuisgebracht. Bij twijfel kan een huisarts worden geraadpleegd.

Op het formulier kan worden aangegeven of een kind overgevoelig is voor bepaalde medicijnen of ontsmettingsmiddelen.

Structurele medicijnverstrekking

Leerlingen krijgen soms medicijnen of andere middelen voorgeschreven die zij een aantal malen per dag moeten gebruiken, dus ook tijdens schooluren. Bijvoorbeeld medicijnen tegen astma of antibiotica of ADHD-medicijnen. Ouders/verzorgers en/of de leerling zijn zelf verantwoordelijk voor het toedienen van deze medicijnen.

2. Situaties

Over het algemeen zijn er een drietal situaties te onderscheiden wanneer het gaat over medische handelingen:

1. Een leerling wordt ziek op school.
2. Verstrekken van medicijnen op verzoek.
3. Het verrichten van (voorbehouden) medisch handelen.

De **eerste situatie laat de school geen keus**. Een leerling wordt ziek of krijgt een ongeluk en de school (het personeel van de school) moet direct bepalen hoe er gehandeld moet worden.

Bij de **tweede en derde situatie** geeft het College van Bestuur aan dat personeelsleden in principe geen medicijnen verstrekken en geen medische handelingen verrichten.

2.1 Een leerling wordt ziek op school

Indien een leerling ziek wordt of een ongeluk krijgt op school moet personeel direct bepalen hoe te handelen.

Regelmatig komt een leerling 's morgens gezond op school en krijgt tijdens de lessen last van hoofd-, buik - of oorspijn. Ook kan de leerling bijvoorbeeld door een insect gestoken worden of misselijk worden.

In zijn algemeenheid is een personeelslid niet deskundig om een juiste diagnose te stellen. De grootst mogelijke terughoudendheid is hier dan ook geboden. Uitgangspunt is dat er **geen medicijnen** (dus ook geen drogistenmiddelen) worden verstrekt en dat een leerling die ziek is geworden, naar huis moet.

2.1.1 Te volgen procedure

1. Zorg dat de zieke leerling niet alleen blijft.
2. Vraag informatie over de leerling op bij de leerlingadministratie en kijk of er speciale (medische) notities zijn betreffende deze leerling.
3. Neem contact op met de ouders/verzorgers of het aangegeven waarschuwingsadres zodat die weten dat de leerling ziek is geworden en om te overleggen wat er moet gebeuren (is er iemand thuis om de leerling op te vangen, wordt de leerling gehaald of moet deze gebracht worden, moet de leerling naar de huisarts, etc.).
4. Als de inschatting voor medische zorg dusdanig is dat een oordeel van een arts vereist is, bel dan met de huisarts of een huisartsenpost in de buurt.
Raadpleeg bij twijfel altijd een arts. Zo kan bijvoorbeeld een ogenschijnlijk eenvoudige hoofdpijn een uiting zijn van een veel ernstiger ziektebeeld. Het blijft zaak de leerling voortdurend te observeren.
5. Informeer de schoolleiding.

Noodsituatie

Het is mogelijk dat er een zeer ernstige situatie is ontstaan, bijvoorbeeld een ongeluk.

In een ernstige situatie dient direct contact opgenomen te worden met het landelijke alarmnummer 112. Indien mogelijk zijn alle relevante gegevens bij de hand zoals in het leerlingdossier staan vermeld (naam, geboortedatum, adres, huisarts en/of specialist van de leerling).

De Wet BIG is niet van toepassing indien er sprake is van een noodsituatie. Iedere burger wordt dan geacht te helpen naar beste weten en kunnen.

2.2 Verstrekken van medicijnen op verzoek

Het is belangrijk dat een langdurig zieke leerling, een leerling met een chronische ziekte of een leerling met een bepaalde handicap zoveel mogelijk gewoon naar school gaat. De leerling heeft contact met leeftijdgenoten, neemt deel aan het normale leven en wordt daardoor niet de hele dag herinnerd aan zijn ziekte of handicap. Het is voor het psychosociaal welbevinden van de leerling van belang om naar school te gaan wanneer dat mogelijk is.

Leerlingen krijgen soms medicijnen of andere middelen voorgeschreven die zij een aantal malen per dag moeten gebruiken, dus ook tijdens lesuren. Te denken valt aan ADHD-medicijnen, puffjes voor astma, insuline bij diabetes, antibiotica of zepillen bij toevallen (een aanval van epilepsie). Ouders/verzorgers en/of leerlingen vragen soms aan de schoolleiding om deze middelen te verstrekken. Het verstrekken van de middelen is echter een medische handeling.

Als het gaat om het verstrekken van reguliere medicijnen, dan vervult de school daarin geen rol! De ouders/verzorgers en/of de leerling moeten zelf initiatief nemen voor een overleg om de reguliere medicatie te organiseren en moeten weten dat zij daarvoor geen personeelsleden kunnen inschakelen.

Het College van Bestuur neemt het volgende standpunt in:

1. Op school worden geen reguliere medische handelingen verricht.
2. Scholen verstrekken geen regulier toe te dienen medicijnen. Het is aan de ouders/verzorgers en/of de leerling om zorg te dragen voor het organiseren van deze zorg. Hiertoe kunnen afspraken met school worden vastgelegd (ruimte, tijd, etc.), zie bijlage II.
3. Voor leerlingen waarbij het noodzakelijk is om in een acute situatie onmiddellijk een levensreddende spuit toe te dienen (notenallergie, bijensteken, etc.) kan bij inschrijving van deze leerlingen een formulier worden ingevuld door ouders/verzorgers en/of de leerling en schoolleiding om de zorg hieromtrent te organiseren (zie bijlage II). Op dit formulier staan de plichten van ouders/verzorgers en de school omschreven. Het formulier dient te worden ondertekend. Voor het toedienen van een medicijn wordt een medicijninstructie ingevuld (zie bijlage III).

De ouders/verzorgers en/of de leerling tekenen ervoor dat zij:

- Het formulier volledig en naar waarheid hebben ingevuld en een verklaring van de behandelend arts hebben bijgevoegd.
- Het initiatief zullen nemen om met de personeelsleden (die na overleg met de schoolleiding vrijwillig hebben ingestemd om de deze zorg op zich te nemen) in overleg te gaan om de wijze van toediening van het (nood)medicijn te bespreken.
- Zelf het initiatief zullen nemen om minimaal één keer per drie maanden de voortgang met deze personeelsleden te bespreken.
- Bij de start van een nieuw schooljaar contact op zullen nemen om de stand van zaken opnieuw te bespreken.
- Direct contact op zullen nemen met de school bij verandering van de medische conditie van de leerling, van het medicijn of bij de verandering van de manier waarop het medicijn verstrekt moet worden.
- Ervoor zorgen dat er voldoende medicijn in oorspronkelijke verpakking (met etiket, voorschrift en naam van de leerling) op school aanwezig is en dat zij zelf letten op de vervaldatum van het medicijn.

Op het formulier worden daarnaast de omstandigheden waaronder de medicijnen moeten worden verstrekt, verder vastgelegd.

Ook zal moeten worden vastgelegd de wijze van bewaren en opbergen van de medicijnen.

Meestal gaat het niet alleen om eenvoudige middelen, maar ook om middelen die bij onjuist gebruik tot schade van de gezondheid van de leerling kunnen leiden.

Door het formulier zorgvuldig in te vullen en te ondertekenen, geven ouders/verzorgers en/of de leerling duidelijk aan wat voor het welzijn van de leerling belangrijk is en de school weet precies wat moet worden gedaan.

Bepalingen bij medicijnverstrekking zijn:

- De school neemt de medicijnen alleen in ontvangst wanneer ze in de originele verpakking zitten en uitgeschreven zijn op naam van de betreffende leerling;
- Het personeelslid dat de medicijnen op verzoek verstrekt, leest de bijsluiter goed zodat hij/zij op de hoogte is van eventuele bijwerkingen van het medicijn;
- Het personeelslid noteert, per keer, op een aftekenlijst dat het medicijn aan de betreffende leerling is verstrekt.

Wanneer een leerling niet goed op een acuut medicijn reageert (waarvoor dus een formulier en een noodspuit aanwezig is) of als er onverhoopt toch een fout is gemaakt bij het toedienen van een medicijn, dan worden direct de ouders/verzorgers en/of huisarts of specialist gebeld. Bij een ernstige situatie kan het landelijke alarmnummer 112 worden gebeld. Indien mogelijk zijn alle relevante gegevens bij de hand zoals in het leerlingdossier staan vermeld (naam, geboortedatum, adres, huisarts en/of specialist van de leerling, mogelijke medicijnen die zijn toegediend, welke reacties de leerling vertoont, etc.).

2.2.1 Het opbergen van medicijnen op school

Het bewaren van medicijnen op school moet tot een minimum worden beperkt en er zal hiervoor één persoon aangewezen worden die verantwoordelijk is voor het beheer.

De medicijnen dienen in een afgesloten kast (koelkast indien dit nodig is) te worden bewaard. In geen geval worden medicijnen bewaard in het bureau of lokaal van een personeelslid om te voorkomen dat leerlingen de medicijnen kunnen meenemen.

2.3 Verrichten van –voorbehouden- medische handelingen

In hoog uitzonderlijke gevallen zullen ouders/verzorgers en/of de leerling aan schoolleiding en personeelsleden vragen handelingen te verrichten die vallen onder voorbehouden medisch handelen (BIG-handelingen). Dit zijn handelingen die normaliter enkel door een bevoegd arts worden uitgevoerd. Zie bijlage IV.

Het College van Bestuur stelt dat er in principe **geen medische of voorbehouden medische handelingen** door personeelsleden worden verricht. Dit houdt concreet in dat reguliere medische handelingen als gevolg van een chronische ziekte of aandoening, te allen tijde door de ouders/verzorgers en/of de leerling of door een bevoegde derde die daarvoor door de ouders is gemachtigd (niet zijnde een personeelslid) dienen te worden uitgevoerd.

In uitzonderlijke situaties en na voorafgaand overleg met ouders/verzorgers en/of de leerling, directie en eventueel de huisarts of specialist, kan worden nagegaan of het in acute allergiereacties mogelijk is om toch medisch te acteren. De medewerking die de school in dat geval verleent, bestaat uit het beschikbaar stellen van een ruimte en de zorg voor een adequate opslag van de medicatie.

Ouders/verzorgers en/of de leerling overleggen in geval van medische handelingen tevoren over (zie bijlage V):

- Wie naar school komt om de handeling(en) uit te voeren;
- Wanneer de handeling moet plaatsvinden;
- De ruimte waar de handeling kan plaatsvinden;
- Hoe te handelen als er iets verkeerd gaat (bijvoorbeeld verpleegkundige verschijnt niet of niet op de afgesproken tijd of er volgt een onverwachte reactie op de handeling);
- Wie in het oog houdt of alles verloopt zoals afgesproken (denk ook aan afwezigheid van het personeelslid waarmee mogelijk afspraken worden gemaakt);
- De wijze en tijd van informeren als er een wijziging in de afspraken komt.

Het is duidelijk dat de ouders/verzorgers en/of de leerling voor dergelijke ingrijpende handelingen hun toestemming moeten geven. Zonder toestemming mag een schoolleiding of personeelslid al helemaal niets doen.

De gemaakte afspraken moeten duidelijk worden vastgelegd en alle documenten met betrekking tot medische handelingen en medicijnverstrekking in noodgevallen moet door ouders/verzorgers en/of de leerling worden ondertekend.

Het invullen en ondertekenen van het toestemmingsformulier vrijwaart nooit verkeerd handelen en de consequenties daarvan. Met dit protocol en het formulier zorgt de school er met name voor dat zij alles in het werk heeft gesteld om zo zorgvuldig mogelijk te handelen. Personeelsleden moeten zelfstandig kiezen voor het uitvoeren van de handelingen en mogen daartoe nooit gedwongen worden.

In een heel uitzonderlijke situatie kan het voorkomen dat een leerling zich niet aan de gemaakte afspraken houdt en niet mee wil werken. In zo'n geval zal contact met de ouders/verzorgers of de huisarts worden opgenomen of wordt 112 gebeld. Ook de afspraken in een dergelijke noodsituatie moeten worden vastgelegd in het toestemmingsformulier.

3. Toestemming

In de praktijk zijn leerlingen in het basisonderwijs niet tot nauwelijks zelfstandig en in het voortgezet onderwijs vrij zelfstandig als het gaat om het toedienen van medicatie of het verrichten van voorbehouden medische handelingen. Of en in hoeverre de school hierin een rol vervult, hangt af van het ziektebeeld en de ontwikkeling van de betreffende leerling. Daarnaast moeten ouders bij leerlingen tot 16 jaar toestemming geven.

3.1 Toestemming tot 12 jaar

Voor leerlingen tot 12 jaar oud moeten de ouders/verzorgers een toestemmingsformulier invullen en ondertekenen en daarmee toestemming geven.

3.2 Toestemming 12-16 jaar

Leerlingen van 12 tot 16 jaar moeten, naast hun ouders/verzorgers, zelf toestemming geven. Het gaat dan om zogenaamde dubbele toestemming. De afspraken hieromtrent moeten schriftelijk worden vastgelegd en ondertekend.

3.3 Toestemming vanaf 16 jaar

Leerlingen vanaf 16 jaar beslissen zelf over hun behandeling en geven daar ook toestemming voor. Voor de wet worden zij hetzelfde behandeld als een volwassene. Ouders kunnen daardoor niet zonder meer benaderd worden. Ook in deze situatie moeten de afspraken op schrift vastgelegd worden.

3.4 Toestemming College van Bestuur

Het College van Bestuur van de Willem van Oranje Scholengroep heeft ervoor gekozen in principe geen medewerking te verlenen aan medicijnverstrekking of –voorbehouden- medisch handelen, tenzij door de ouders/verzorgers en/of de leerling een volledig ingevulde en ondertekende toestemmingsverklaring is afgegeven en indien er personeelsleden beschikbaar zijn die aan de eisen voor deze uit te voeren handelingen voldoen.

Als personeelsleden zouden worden betrokken bij de zorg rond een (chronisch) zieke leerling, dan zouden zij daarmee partners in die zorg worden. In zo'n geval zou het voor kunnen komen dat personeelsleden gevraagd worden om een medische handeling bij een leerling uit te voeren, waartoe zij niet bekwaam zijn. Deze, niet alledaagse, positie van een personeelslid wordt door het College van Bestuur uiterst serieus genomen. Daarom vindt het College van Bestuur dat haar personeelsleden geen medische handelingen mogen uitvoeren.

Heeft een personeelslid namelijk geen bekwaamheidsverklaring, dan kan hij bij onoordeelkundig handelen aangesproken worden voor de aangerichte schade. Het personeelslid dat onbekwaam en/of zonder opdracht van een arts een medische handeling (BIG) verricht is niet alleen civielrechtelijk aansprakelijk (betalen van schadevergoeding), maar ook strafrechtelijk (mishandeling). Het schoolbestuur kan op zijn beurt als werkgever eveneens civiel- en strafrechtelijk aansprakelijk gesteld worden.

Door helder te zijn over de beleidslijnen, de (on)mogelijkheden en door de afspraken vast te leggen, wordt zoveel mogelijk zekerheid aan leerlingen, ouders/verzorgers, personeelsleden en schoolleiding geboden rondom de medische zorg voor leerlingen. Ook voor de verzekeraar van de school/het bestuur moet duidelijk zijn dat er zo zorgvuldig mogelijk is gehandeld.

3.5 *Toestemming personeelsleden van de school*

Het personeelslid mag weigeren handelingen, al dan niet vallend onder de Wet BIG, uit te voeren waarvoor hij of zij zich niet bekwaam acht. Dit is conform het arbeidsrecht.

Een school en/of personeelslid kan dus niet verplicht worden gesteld om medische (voorbehouden) handelingen te verrichten.

4. Wettelijke regels en aansprakelijkheid

4.1 Wettelijke regels

De Wet Beroepen in de Individuele Gezondheidszorg (Wet BIG) regelt wie wat mag doen in de Gezondheidszorg. De wet BIG is bedoeld voor beroepsbeoefenaren in de gezondheidszorg en geldt als zodanig niet voor schoolpersoneel. Dat neemt niet weg dat in deze wet een aantal waarborgen worden gegeven voor een goede uitoefening van de beroepspraktijk aan de hand waarvan ook een aantal regels te geven zijn voor schoolbesturen en schoolpersoneel als het gaat om in de wet BIG genoemde medische handelingen.

BIG-handelingen zijn handelingen die risicovol zijn, zoals het geven van injecties en het toedienen van sondevoeding. Deze mogen slechts uitgevoerd worden door artsen en door verpleegkundigen die hiervoor een bekwaamheidsverklaring moeten hebben.

Schoolpersoneel valt niet onder de wet BIG. Deze geldt alleen voor medische - en paramedische beroepen.

Het College van Bestuur van de Willem van Oranje Scholengroep verstrekt geen medicijnen aan leerlingen en op de scholen worden geen medische handelingen verricht behoudens het geven van (acute) medicatie.

De Wet BIG is niet van toepassing als er sprake is van een noodsituatie. Iedere burger wordt dan geacht te helpen naar beste weten en kunnen en is in dat kader ook altijd aansprakelijk voor zijn (niet) handelen.

4.2 Aansprakelijkheid

Er zijn risico's aan medicijnverstrekking en medisch handelen door scholen. Zo kunnen scholen aansprakelijk worden gesteld voor schade als gevolg van medicijnverstrekking en medisch handelen. Het gaat dan om civielrechtelijke en strafrechtelijke aansprakelijkheid.

Een personeelslid dat onbekwaam en/of zonder opdracht van een arts deze handelingen verricht is niet alleen civielrechtelijk aansprakelijk (betalen van schadevergoeding), maar ook strafrechtelijk (mishandeling). Het schoolbestuur kan op zijn beurt als werkgever eveneens civiel - en strafrechtelijk aansprakelijk gesteld worden.

Het hebben van een protocol medisch handelen en medicijngebruik is daarom belangrijk. Echter het volgen van de werkwijze van dit protocol sluit niet uit dat een personeelslid civielrechtelijk aansprakelijk gesteld en vervolgd zou kunnen worden voor het (foutief) verrichten van medische handelingen bij calamiteiten. Zelfs als ouders/verzorgers en/of de leerling het personeelslid toestemming hebben gegeven tot het uitvoeren van medische handelingen bij of het verstrekken van medicijnen aan de leerling kan het personeelslid verantwoordelijk worden gesteld voor zijn acties als het fout gaat.

Voor werkzaamheden die in het kader van een dienstbetrekking worden verricht, heeft artikel 6:170 BW een speciale aansprakelijkheidsregeling vastgelegd. De werkgever is aansprakelijk voor schade, aangericht door een fout van een ondergeschikte. De werknemer kan zelf civielrechtelijk aansprakelijk worden gesteld maar kan dus die aansprakelijkheid doorschuiven naar de werkgever. Hooguit kan de werknemer strafrechtelijk aansprakelijk zijn, maar dat is alleen aan de orde als de werknemer bijvoorbeeld niet bevoegd was om de medische handeling uit te voeren of ernstig nalatig is geweest bij het verrichten van de medische handeling waardoor de leerling ernstige gezondheidsschade is berokkend.

Strafrechtelijke aansprakelijkheid is niet te verzekeren. Wel kunnen scholen zich vrijwaren van strafrechtelijke vervolging wegens mishandeling of nalatig handelen. Scholen moeten dan kunnen aantonen dat er zorgvuldig is gehandeld. Bijvoorbeeld dat er een protocol is, dat er instructies zijn gegeven en dat het protocol gevolgd is. Ook moet het voor ouders/verzorgers en/of de leerling duidelijk zijn wat het beleid van de school is en wat het protocol medisch handelen en medicijngebruik inhoudt. Medewerkers zelf kunnen als persoon strafrechtelijk worden vervolgd.

De Wet BIG is niet van toepassing als er sprake is van een noodsituatie. Iedere burger wordt dan geacht te helpen naar beste weten en kunnen en is in dat kader ook altijd aansprakelijk voor zijn (niet) handelen.

Bijlage I – Toestemmingsformulier ziek worden op school

Een standaard formulier dat voor iedere leerling die wordt ingeschreven, ingevuld zou moeten worden. Het betreft afspraken over hoe de school zal handelen wanneer een leerling ziek wordt op school. Het gaat hier niet om specifieke situaties. Wel kunnen gesprekken volgen met ouders/verzorgers en/of de leerling naar aanleiding van de gegevens die zijn ingevuld.

Verklaring toestemming tot handelwijze voor als de leerling ziek wordt of gewond raakt op school

Het kan voorkomen dat de leerling gezond naar school gaat en tijdens de schooluren ziek wordt, zich verwondt, door een insect wordt gestoken, etc. In zo'n geval zal de school altijd contact opnemen met de ouders/verzorgers of met een andere, door hen aangewezen persoon.

Een enkele keer zal het voorkomen dat al deze personen niet te bereiken zijn. Wanneer deze situatie zich voordoet, zal de school een zorgvuldige afweging maken of de leerling gebaat is bij afzondering en rust. Bij twijfel zal altijd een arts geconsulteerd worden.

In levensbedreigende situaties kan het nodig zijn informatie te delen met hulpverleners.

Wanneer u hiermee akkoord bent, gelieve het formulier in te vullen.

Ondergetekenden gaan akkoord met bovengenoemde handelwijze ten behoeve van:

Naam leerling: _____

Geboortedatum: _____

Adres: _____

PC en plaats: _____

Naam ouder/verzorger: _____

Telefoonnummer: _____

Mobiel telefoonnummer: _____

Naam huisarts: _____

Telefoonnummer huisarts: _____

Te waarschuwen personen indien eerste ouder/verzorger niet te bereiken is

1. Naam: _____

Relatie tot leerling (bijvoorbeeld andere ouder/verzorger, tante, buurvrouw): _____

Telefoonnummer: _____

Mobiel telefoonnummer: _____

2. Naam: _____

Relatie tot leerling (bijvoorbeeld andere ouder/verzorger, tante, buurvrouw): _____

Telefoonnummer: _____

Mobiel telefoonnummer: _____

De leerling is overgevoelig/allergisch voor de volgende zaken:
(medicijnen, ontsmettingsmiddelen, pleisters, voedsel, overig)

Milde klachten uiten zich op de volgende wijze:

Ernstige of levensbedreigende klachten uiten zich op de volgende wijze:

Afspraken hoe te handelen bij milde klachten:

Afspraken hoe te handelen bij ernstige of levensbedreigende klachten:

De ouders/verzorgers en/of de leerling zijn verplicht en ervoor verantwoordelijk ervoor te zorgen dat de gegevens op dit formulier zolang de leerling bij ons op school zit, actueel zullen blijven en op de school aanwezig zijn.

Ondertekening:

Naam Ouder/verzorger

Plaats: -----

Datum: -----

Handtekening:

Naam Ouder/verzorger

Plaats: -----

Datum: -----

Handtekening:

Naam Leerling

Plaats: -----

Datum: -----

Handtekening:

Bijlage II – Toestemmingsformulier medicijnverstrekking

Verklaring toestemming tot het verstrekken van medicijnen (in acute situaties)

Ondergetekenden gaan akkoord met bovengenoemde handelwijze ten behoeve van:

Naam leerling: _____
Geboortedatum: _____
Adres: _____
PC en plaats: _____
Naam ouder/verzorger 1: _____
Telefoonnummer: _____
Mobiel telefoonnummer: _____
Naam ouder/verzorger 2: _____
Telefoonnummer: _____
Mobiel telefoonnummer: _____
Naam huisarts: _____
Telefoonnummer huisarts: _____
Naam specialist: _____
Telefoonnummer specialist: _____

Het medicijn is nodig voor onderstaande ziekte(s):

Naam van het medicijn:

Medicijn(en) mogen alleen worden toegediend in de volgende situatie(s):

Dosering van het medicijn:

Wijze van toediening:

Het medicijn bevindt zich:

Wijze van bewaren:

Controle op vervaldatum door (naam en functie):

Ondergetekenden, ouders/verzorgers van genoemde leerling en/of de betreffende leerling, geven hiermee aan de school c.q. het betreffende personeelslid die daarvoor een medicijninstructie heeft gehad, toestemming voor het toedienen van de bovengenoemde medicijnen. De medicijninstructie is hierbij gevoegd. In levensbedreigende situaties kan het nodig zijn informatie te delen met hulpverleners.

De ouders/verzorgers en/of de leerling zijn verplicht en ervoor verantwoordelijk ervoor te zorgen dat de gegevens op dit formulier zolang de leerling bij ons op school zit, actueel zullen blijven en op de school aanwezig zijn.

Ondertekening:

Naam Ouder/verzorger

Plaats: -----

Datum: -----

Handtekening:

Naam Ouder/verzorger

Plaats: -----

Datum: -----

Handtekening:

Naam Leerling

Plaats: -----

Datum: -----

Handtekening:

Bijlage III - Medicijninstructie

Medicijninstructie

Er is instructie gegeven over het toedienen van de medicijnen op (datum) _____

Door:

Naam: _____

Functie: _____

Van (naam instelling): _____

Handtekening: _____

Aan:

Naam: _____

Functie: _____

Naam en plaats school: _____

Handtekening: _____

Bijlage IV - Lijst voorbehouden en risicovolle medische handelingen in het onderwijs

De PO-Raad publiceerde reeds twee protocollen omtrent medisch handelen. In de praktijk is het raadzaam gebleken om onderscheid te maken tussen voorbehouden medische handelingen en risicovolle handelingen. Hierbij treft u een memo en een lijst met voorbehouden en risicovolle medische handelingen.

Het gaat om handelingen die kunnen voorkomen bij verschillende groepen leerlingen:

- Leerlingen met een chronische ziekte: dat kan gaan om diabetes, epilepsie, astma, cystic fibrose, allergie, oncologie, etc.
- Leerlingen met een lichamelijke beperking: dit betreft leerlingen met neurologische aandoeningen zoals spina bifida, spierziekten, spasticiteit, etc.
- Leerlingen die incidenteel medicatie en/of zorg nodig hebben, bijvoorbeeld omdat ze ziek worden op school.

Verschil voorbehouden of risicovolle handelingen

- Voorbehouden handelingen zijn handelingen voorbehouden aan een zelfstandig beroepsbeoefenaar in de individuele gezondheidszorg. *Deze handelingen hebben een onaanvaardbaar risico voor de gezondheid van een zorgvrager bij ondeskundige uitvoering.* Deze handelingen mogen dus niet worden uitgevoerd door een personeelslid.
- Daarnaast zijn er een aantal handelingen die als risicovol kunnen worden aangemerkt. *Voor risicovolle handelingen geldt dat de zorgverlener (dat kan dus ook een personeelslid zijn) bekwaam moet zijn voordat hij de handeling mag verrichten.*

Hieronder worden verschillende typen handelingen nader uitgewerkt:

1. Voorbehouden handelingen

- Heelkundige handelingen (bijvoorbeeld hechten)
- Verloskundige handelingen
- Endoscopieën verrichten
- Verrichten katheterisaties
- Geven van injecties
- Verrichten puncties
- Onder narcose brengen
- Gebruik maken van radioactieve stoffen

Voorbeeld van een voorbehouden handeling:

Toedienen van Glucogen bij lage bloedsuiker:

- Het betreft het geven van injecties
- Niet door personeelsleden uit laten voeren, uitvoeringsverzoek van de arts nodig!
- Andere oplossing zoeken (thuiszorg, ouders/verzorgers en/of de leerling of door hen geïnstrueerde personen)

Uitzondering:

- Het toedienen van de Epipen is een levensreddende handeling, dus de school is net als iedere burger verplicht om deze uit te voeren.

2. Risicovolle handelingen

- Geven van medicatie
- Toedienen van zuurstof
- Verzorgen van tracheostomie
- Geven van sondevoeding
- Toedienen van klysma/rectiole
- Prikken van bloedsuiker
- Uitzuigen mond en keelholte

Voorbeeld van een risicovolle handeling: geven van medicatie bij epilepsie (noodmedicatie)

- Orale medicatie toedienen
- Protocol opstellen (wie, wanneer, hoe)
- Instructie personeelslid
- Uitvoeringsverzoek en bekwaamheidsverklaring
- Handelen volgens protocol

Bijlage V – – Afspraken medische handelingen

Toestemming voor en afspraken met betrekking tot het uitvoeren van medische handelingen op school

Ondergetekenden (ouders/verzorgers en/of de leerling en de school en de uitvoerende) verklaren toestemming te geven voor en de volgende afspraken met elkaar gemaakt te hebben met betrekking tot uitvoering van de omschreven medische handeling op school ten behoeve van:

Naam leerling: _____
Geboortedatum: _____
Adres: _____
PC en plaats: _____
Naam ouder/verzorger 1: _____
Telefoonnummer: _____
Mobiel telefoonnummer: _____
Naam ouder/verzorger 2: _____
Telefoonnummer: _____
Mobiel telefoonnummer: _____
Naam huisarts: _____
Telefoonnummer huisarts: _____
Naam specialist: _____
Telefoonnummer specialist: _____
Naam medisch contactpersoon: _____
Telefoonnummer contactpersoon: _____

Afgesproken is dat bij bovengenoemde leerling de voor hem of haar noodzakelijke medische handelingen op school zullen worden uitgevoerd:
door de ouder/verzorger en/of de leerling en/of een derde, namelijk: _____ (naam), te bereiken op _____ (telefoonnummer) of _____ (mobiel telefoonnummer), geen personeelslid van het bestuur.

Beschrijving van de ziekte waarvoor de medische handeling op school bij de leerling nodig is:

Omschrijving van de uit te voeren medische handeling:

De medische handeling mag alleen worden uitgevoerd in de hieronder nader omschreven situatie:

Wijze waarop de medische handeling moet worden uitgevoerd:

Tenslotte is afgesproken dat:

- de medische handeling kan plaatsvinden in ruimte _____;
- als degene die de medische handeling zou verrichten, niet op de afgesproken dag en/of tijd kan verschijnen, hij/zij daarover de school en de ouders/verzorgers en/of de leerling zo snel mogelijk op de hoogte stelt en aangeeft hoe het wordt opgelost;
- als degene die de medische handeling zou verrichten niet op de afgesproken tijd verschijnt zonder bericht, de ouders/verzorgers en/of de leerling telefonisch worden benaderd door de schoolleiding of een personeelslid;
- de ouders/verzorgers en/of de leerling bijhouden of de medische handeling op de juiste tijd en wijze plaatsvindt.

Extra opmerkingen:

Bekwaamheidsverklaring aanwezig¹: JA / NEE

Instructie van de medische handeling en controle op de juiste uitvoering is gegeven op (datum): _____

Door:

Naam: _____

Functie: _____

Van (naam instelling): _____

In levensbedreigende situaties kan het nodig zijn informatie te delen met hulpverleners.

De ouders/verzorgers en/of de leerling zijn verplicht en ervoor verantwoordelijk ervoor te zorgen dat de gegevens op dit formulier zolang de leerling bij ons op school zit, actueel zullen blijven en op de school aanwezig zijn.

¹ Omcirkelen hetgeen van toepassing is.

Ondertekening:

Naam Ouder/verzorger

Plaats: -----

Datum: -----

Handtekening:

Naam Ouder/verzorger

Plaats: -----

Datum: -----

Handtekening:

Naam Leerling

Plaats: -----

Datum: -----

Handtekening:

Naam school:

Vertegenwoordigd door:

Plaats: -----

Datum: -----

Handtekening:

Naam uitvoerende:

Plaats: -----

Datum: -----

Handtekening:

Bijlage VI – Handelen bij calamiteiten

Richtlijnen

Indien zich calamiteiten voordoen ten gevolge van het toedienen van medicijnen of het uitvoeren van een medische (BIG) handeling bij een leerling, volgen hieronder richtlijnen:

1. Laat de leerling niet alleen.
Probeer rustig te blijven.
Observeer de leerling goed en probeer hem/haar gerust te stellen.
2. Waarschuw een bedrijfshulpverlener (BHV-er) voor bijstand (of laat een BHV-er halen).
3. Bel direct de huisarts en/of de specialist van de leerling.
4. Bel bij een ernstige situatie direct het landelijk alarmnummer 112.
5. Geef door naar aanleiding van welk medicijn of medische handeling de calamiteit zich heeft voorgedaan (eventueel welke fout is gemaakt).
6. Zorg ervoor dat alle relevante gegevens van de leerling bij de hand zijn (of laat ze direct door iemand opzoeken) zoals:
 - Naam van de leerling
 - Geboortedatum
 - Adres
 - Telefoonnummer van ouders/verzorgers en/of andere, door de ouders/verzorgers aangewezen, persoon.
 - Naam en telefoonnummer van huisarts en/of specialist
 - Ziektebeeld waarvoor medicijnen of medische handeling nodig zijn.
7. Bel de ouders/verzorgers (bij geen gehoor een andere, door de ouders aangewezen, persoon).
Leg kort en duidelijk uit wat er gebeurd is.
Vertel, indien bekend, wat de arts heeft gedaan/gezegd.
In geval van opname, geef door naar welk ziekenhuis de leerling is gegaan.